

Ettevõtjate pöördumine Vabariigi Valitsusele ja Riigikogu maaelukomisjoni esimehele Urmas Kruusele

**Palume viia eelnõu, mis keelustaks kanade
puurispidamise Eestis, teisele lugemisele ja menetleda
see demokraatlikult lõpuni.**

Austatud Vabariigi Valitsuse liikmed
Austatud Riigikogu maaelukomisjoni esimees Urmas Kruuse

Meie, allakirjutanud ettevõtjad, pöördume teie poole palvega tagada, et eelnõu, mis keelustaks üleminekuajaga kanade puurispidamise Eestis (loomakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu 828 SE), jõuaks esimesel võimalusel Riigikogus teisele lugemisele ning et see menetletaks demokraatlikult lõpuni.

Eesti on riik, mis ehitab maailmatasemel tehnoloogiat, arendab tulevikumajandust ja räägib enesekindlalt innovatsioonist. Samal ajal lubame endiselt munatootmist, mis kuulub sisuliselt eelmisse sajandisse. See vastuolu ei sobi riigile, mis tahab olla kaasaegne, vastutustundlik ja väärtuspõhine.

Usume, et kanade puurispidamisest loobumine peab toimuma **seaduse tasandil**, mitte jääma üksnes üksikute ettevõtjate vabatahtlike otsuste kanda. Ettevõtjad saavad ja peavad võtma vastutust, kuid niivõrd olulise ühiskondliku, majandusliku ja loomade heaolu puudutava ülemineku puhul peab riik selge raamistiku looma. Seaduslik keeld annab kõigile turuosalistele võrdsed reeglid, aitab vältida vastutuse lükkamist üksikutele ettevõtetele ning võimaldab riigil üleminekut süsteemselt jälgida, juhtida ja toetada.

Palume riigil võtta roll, mis meie hinnangul aitaks ka vastava valdkonna ettevõtjaid: luua selge ajaraam, õiglane üleminekuperiood ja vajadusel toetusmeetmed, et Eesti munatootmine liiguks kõrgema lindude heaolu, suurema konkurentsivõime ja ühiskonna ootustega kooskõlas oleva tootmismudeli poole.

Loomakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu (828 SE), mis keelustaks kanade puurispidamise aastast 2035, on Riigikogus esimese lugemise läbinud. Nüüd peab see jõudma teisele ja seejärel kolmandale lugemisele, et Riigikogu täiskogu saaks teha otsuse.

Maaelukomisjon ei tohi olla koht, kuhu suure ühiskondliku toetusega eelnõu vaikselt kinni jääb. Vabas ühiskonnas ei hoita olulisi otsuseid kinni, vaid need tuuakse avalikku arutellu. Rahvaesindajad peavad saama võtta seisukoha ja hääletada.

See on lisaks olulisele loomade heaolu teemapüstitusele ka demokraatliku protsessi küsimus.

Miks puurispidamisest loobumine on vajalik

Eesti liigub üha enam vastutustundliku ettevõtluse, läbipaistvuse ja nõrgemate kaitse väärtustamise suunas. Sama ootust näeme ka toidutootmises: tarbijad ja ettevõtted eelistavad üha enam tooteid, mille puhul on arvestatud loomade heaoluga.

Munakanade heaolu ei ole puurisüsteemis võimalik piisaval määral tagada. Kanad vajavad võimalust liikuda, pinnast kraapida, toitu otsida, liivavanne võtta, tiibu sirutada, pesitseda ja õrrel puhata. Puurides on need loomulikud käitumisviisid tugevalt piiratud või sisuliselt võimatud.

Euroopa Toiduohutusamet EFSA avaldas 2023. aastal põhjaliku uuringu munakanade heaolu parandamiseks¹, mille peamine järeldus on, et puure kasutades ei ole võimalik munakanade heaolu tagada.

Puurispidamisest loobumine on ka majanduslikult mõistlik. Paljud kohalikud ja rahvusvahelised toidusektori ettevõtted on juba otsustanud puurikanamunade kasutamisest või müügist loobuda ning nõudlus kõrgema heaoluga toodetud munade järele on aasta-aastalt kasvanud.

Selge seaduslik raamistik annaks tootjatele kindluse investeeringute tegemiseks ja aitaks vältida olukorda, kus vastutustundlikumalt tegutsevad ettevõtted satuvad ebasoodsasse konkurentsiolekorda.

Teiste riikide kogemus näitab, et üleminek on võimalik. Mitmed Euroopa riigid, sealhulgas Austria, Saksamaa, Tšehhi, Sloveenia, Rootsi ja Taani, on munakanade puurispidamise juba keelustanud või liikunud selgelt selle lõpetamise suunas. Mitmetes teistes riikides käivad praegu arutelud puuride keelustamiseks (Läti, Norra, Rumeenia, Suurbritannia, Itaalia).

Võrreldes teiste Euroopa riikidega on Eestis puurikanade osakaal märkimisväärselt suurem².

Eesti ei peaks jääma Euroopa arengutest maha ega hoidma kinni tootmisviisist, mis ei taga loomade heaolu ega vasta vastutustundliku ettevõtluse põhimõtetele.

Avaliku arvamuse küsitlused näitavad, et suurem osa (78%) Eesti inimestest toetab kanade puurispidamise keelustamist (Norstat, 2023). Petitsiooni kanade puurispidamise keelustamiseks allkirjastas 34 582 Eesti inimest, mis teeb sellest läbi aegade suurima toetusega farmiloomade heaolu teemalise algatuse³.

See teema väärib seetõttu avatud, sisulist ja demokraatlikku otsustusprotsessi.

¹ <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.2903/j.efsa.2023.7789>

² https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/9bdf9842-1eb6-41a2-8845-49738b812b2b_en

³

<https://lemmik.postimees.ee/8417043/nahtamatud-loomad-tegid-ajalugu-ja-kogusid-petitsioonile-rekor-diliselt-allkirju>

Meie palve

Eeltoodust lähtudes palume Vabariigi Valitsusel ja Riigikogu maaelukomisjoni esimehel Urmas Kruusel:

1. panna kanade puurispidamise keelustamise eelnõu esimesel võimalusel maaelukomisjoni päevakorda
2. tagada, et eelnõu jõuaks Riigikogu teisele lugemisele esimesel võimalusel
3. võimaldada Riigikogu liikmetel selle küsimuse üle avalikult arutada ja hääletada
4. kujundada üleminek selliselt, et see annaks tootjatele selge ajaraami, õiglased tingimused ja vajadusel riigipoolse toe
5. võtta riigina vastutus selle eest, et Eesti munatootmine liiguks kõrgema loomade heaolu, vastutustundliku ettevõtluse ja ühiskondlike ootustega kooskõlas oleva mudeli suunas.

Palume valitsusel ja Riigikogu maaelukomisjoni esimehel Urmas Kruusel teha seda, mida kaasaegne, vastutustundlik ja demokraatlik riik peab tegema: tuua oluline otsus avalikku arutellu, anda parlamendile võimalus hääletada ning luua ettevõtjatele selged ja õiglased reeglid.

Eesti ei peaks olema riik, mis ehitab tulevikutehnoloogiat, kuid hoiab toidutootmises kinni eelmise sajandi praktikatest.

Kanade puurispidamise keelustamise küsimus väärrib demokraatlikku otsustusprotsessi.

Lugupidamisega

Ettevõtjate nimed

Annika Amenberg

Aune Aunapuu

Karen K. Burns

Ivo Felt

Markus Hääl

Silver Hage

Tõnu Hiielaid

Herman-Erik Isop

Andri Jagomägi

Kevin Kaljumäe

Jüri Kaljundi

Hannes Kert

Silver Keskküla

Eiko Kink

Aleks Koha

Kaspar Korjus

Kristjan Korjus

Katrin Kuldma

Rein Lemberpuu

Mattias Luha

Lisett Luik

Märt Lume

Erkki Markus

Martin A. Noorkõiv

Kristjan Novitski

Sven Nuum

Anneli Ohvril

Ruth Oltjer

Britta Oltjer

Anna-Liisa Palatu

Tanel Pau

Kristjan Peäske

Evelin Penttilä

Helen Piirsalu

Kai Realo

Kristi Saare

Martti Siimann

Jaan Tallinn

Taavi Tamkivi

Sten Tamkivi

Peeter Tava

Rene Treifeldt

Vilve Vene

Martin Villig